

Sygn. akt II Ca 777/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Arkadiusz Lisiecki
Sędziowie	SSO Dariusz Mizera SSO Grzegorz Ślęzak (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa A. Ś.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie

z dnia 29 października 2014 roku, sygn. akt I C 564/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym sentencji w ten sposób, że zasądzoną od pozwanego na rzecz powoda kwotę 50.000 złotych obniża do kwoty 30.000 (trzydzieści tysięcy) złotych a w pozostałej części powództwo oddala;

2. zasądza od powoda A. Ś. na rzecz pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 2.200 (dwa tysiące dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 777/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z Dnia 29 października 2014 roku Sąd Rejonowy w Bełchatowie po rozpoznaniu sprawy z powództwa A. S. przeciwko (...) Spółka Akcyjna w W. o zapłatę 50000,00 złotych

1. zasądził od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powoda A. S. kwotę 50000,00 zł wraz z odsetkami w wysokości określonej w ustawie dla poszczególnych okresów opóźnienia od dnia 24 października 2013 roku do dnia zapłaty,

2. zasądził od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powoda A. Ś. kwotę 5147,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

W dniu 6 marca 2007 roku w Z. na skrzyżowaniu ulic (...) kierujący samochodem osobowym marki S. (...) o nr rej. (...) K. K. naruszając zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym nie ustąpił pierwszeństwa poruszającemu się motorowerem J. Ś. doprowadzając do zderzenia się pojazdów na skutek czego J. Ś. poniósł śmierć.

J. Ś. był ojcem powoda A. Ś.. Zmarł w wieku 67 lat. W chwili śmierci był emerytem. Powoda przez całe życie łączyły ze zmarłym ojcem silne więzi. Powód razem z żoną i dziećmi mieszkał niedaleko rodziców w odległości około 150 m i codziennie się odwiedzali. Powód z ojcem interesowali się historią II Wojny Światowej i militariami. Wspólnie planowali wycieczkę do Normandii, zwiedzanie muzeów wojskowych i cmentarzy wojskowych. Ojciec powoda zajmował się dziećmi swojego syna co pozwalało powodowi rozwijać się zawodowo.

Po śmierci ojca powód zrezygnował z pracy w Z. gdyż pracował w tym samym zakładzie co sprawca wypadku, w którym zginął jego ojciec. Korzystali z tej samej szatni, a prośby składane do pracodawcy aby ich rozdzielić nie przyniosły skutku. Po odejściu z pracy powód nie mógł znaleźć zatrudnienia i w końcu wyjechał do Niemiec do pracy.

Śmierć ojca była dla powoda tożsama z zerwaniem więzi emocjonalnej jaka występuje pomiędzy bliskimi osobami. W wyniku śmierci ojca powód mógł doświadczyć wszystkich etapów żałoby (szoku, buntu, przeżywania utraty i powrotu do równowagi) w sposób charakterystyczny dla okresu żałoby po bliskiej osobie. Śmierć ojca nie wywołała trwałej zmiany w zachowaniu powoda i nie wpłynęła w sposób istotny na dalsze jego funkcjonowanie. Po śmierci ojca jednak powód mógł doświadczyć przygnębienia, rozżalenia, a także poczucia pustki emocjonalnej w sposób charakterystyczny dla przeżywania żałoby po osobie bliskiej. Aktualnie powód prezentuje prawidłowy stan zdrowia psychicznego. Nie przejawia objawów zaburzeń depresyjnych lub lękowych.

W chwili zdarzenia sprawca był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń.

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów w postaci akt szkodowych oraz zeznań powoda i świadka i opinii biegłej psycholog. Dowody te, w zakresie objętym ustalonym stanem faktycznym, nie budzą żadnych zastrzeżeń ani wątpliwości co do ich wiarygodności; opinia biegłej psycholog jest logiczna, przekonująca, a wnioski z niej wyciągnięte są wiarygodne. Brak jest zatem podstaw by dowodom tym odmówić wiarygodności.

Stan faktyczny niniejszej sprawy był niekwestionowany przez strony postępowania. Strony różnią się jedynie oceną skutków prawnych z niego wynikających.

Sąd Rejonowy zważył, iż powództwa zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 822 KC przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia. Umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody będące następstwem przewidzianego w umowie wypadku, który miał miejsce w okresie ubezpieczenia. Istota ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikająca z art. 822 KC sprowadza się więc do tego, że w sytuacji zaistnienia szkód określonych w § 2 tego przepisu, zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia odszkodowania osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za te szkody ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia.

Podstawą odpowiedzialności sprawcy szkody jest przepis art. 436 § 2 KC, który stanowi, że samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez jego ruch.

Podstawę prawną żądania pozwu stanowi natomiast art. 448 KC w związku z art. 24 § 1 KC.

Przepis art. 448 KC stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia podstawy cywilnoprawnej ochrony dóbr osobistych określają przepisy art. 23 i 24 KC, wskazując jednocześnie środki ochrony niemajątkowej. Art. 24 § 1 KC stanowi w ostatnim zdaniu, że na zasadach przewidzianych w kodeksie ten czyje dobro osobiste zostało naruszone zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Katalog dóbr osobistych określony w art. 23 KC ma charakter otwarty. W orzecznictwie i w piśmiennictwie przyjmuje się zgodnie, że ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 KC objęte są wszelkie dobra osobiste rozumiane jako pewne wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym są uznawane za doniosłe i zasługujące z tego względu na ochronę. W judykaturze uznano, że do katalogu dóbr osobistych należy np. prawo do intymności i prywatności, pięć człowieka, prawo do planowania rodziny, tradycja rodzinna, pamięć o osobie zmarłej. Nie ma przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny również pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 KC [por. wyrok SA w Gdańsku w z dnia 23 września 2005 r., I ACa 554/05, wyrok SN z dnia z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CK 307/09].

Przepis art. 448 KC uprawnia tego, czyje dobro osobiste zostało naruszone, do domagania się odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub do żądania zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany przez niego cel społeczny.

Zdarzenie, z którego powód wywodzi swoje roszczenie, miało miejsce w dniu 6 marca 2007 r., a zatem przed wejściem w życie art. 446 § 4 KC, który przewiduje możliwość przyznania najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Powołany przepis art. 446 § 4 KC obowiązuje od 3 sierpnia 2008 r. i wobec powyższego nie może on być podstawą rekompensowania krzywdy doznanej przez bliskich zmarłego J. Ś..

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela w pełni stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 października 2010 r. wydanej w sprawie III CZP 76/10, w której sąd ten wskazał, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 KC w zw. z art. 24 § 1 KC zadośćuczynienie pieniężne za doznana krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Zgodnie z powyższą uchwałą więź rodzinna jest dobrem osobistym. Za jej zerwanie wskutek śmierci osoby bliskiej wywołanej przestępstwem członkom rodziny należy się zadośćuczynienie pieniężne. Sam fakt wprowadzenia przez ustawodawcę od dnia 3 sierpnia 2008 r. uprawnienia sądu do zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej za doznaną krzywdę (art. 446 § 4 KC) doprowadził jedynie do zmiany w sposobie realizacji tego roszczenia przez skonkretyzowanie osób uprawnionych do jego dochodzenia oraz przesłanek jego stosowania {por. wyrok SN z 11 maja 2011 r., I CSK 621/10}.

Ta linia orzecznictwa Sądu Najwyższego została podtrzymana ostatnio w uchwale z dnia 13 lipca 2011 roku III CZP 32/11 (Biul. SN 2011/7/9). W uzasadnieniu do tejże uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że śmierć osoby najbliższej powoduje naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym, choć nie każdą więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie, rodzi poczucie krzywdy.

Na podstawie wskazanego powyżej przepisu kompensacie podlega doznana krzywda, a więc w szczególności cierpienie, ból i poczucie osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny. Śmierć osoby bliskiej stanowi zwykle wielki wstrząs dla rodziny, a cierpienia psychiczne, jakie się z tym wiążą, mogą przybierać ogromny wymiar, tym większy, im mocniejsza była więź emocjonalna łącząca zmarłego z jego najbliższymi.

Ustalenie wysokości zadośćuczynienia powinno zostać natomiast dokonane z uwzględnieniem wszelkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanego krzywdy oraz to, że zadośćuczynienie ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość winna przedstawiać jakąś odczuwalną wartość (por. wyrok SN z dnia 12 kwietnia 1972 roku, II CR 57/72, OSNCP 1972, z. 10, poz. 183 oraz wyrok SN z dnia 24 czerwca 1965 roku, I PR 203/65, OSPIKA 1966, poz. 92).

W niniejszej sprawie, jak wynika z w pełni przekonujących i wiarygodnych zeznań powoda i świadka, opinii biegłego psycholog pomiędzy zmarłym a jego synem była silna więź emocjonalna. Śmierć ojca była dla powoda źródłem cierpienia psychicznego i wywołuje takie cierpienia do chwili obecnej, choć zapewne w mniejszym wymiarze. Powód odczuwał żal, poczucie osamotnienia po stracie ojca. Poczucia osamotnienia nie może w pełni zrehabilitować wsparcie pozostałych członków rodziny.

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności należy uznać za zasadne przyznanie powodowi zadośćuczynienia w kwocie 50.000 zł. Kwota ta w ocenie Sądu w pełni rekompensuje poniesioną przez niego krzywdę w następstwie śmierci ojca.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 KC.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 KPC stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Skoro pozwany przegrał proces w całości, winien zwrócić powodowi poniesione przez niego koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

Na koszty powoda złożyły się: kwota 2.500,00- złotych tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwota 2.400,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, określona w oparciu o przepis podstawie § 6 pkt. 5 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163 poz. 1349 ze zm.), 17,00 zł - opłata od pełnomocnictwa oraz koszt opinii biegłego psycholog - 230,00 zł.

W ocenie Sądu, z uwagi na fakt, iż postępowanie w sprawie obejmowało jedynie dwie rozprawy merytoryczne i nie było skomplikowane zarówno pod względem faktycznym jak i prawnym, brak było podstaw do zastosowania zwiększonej stawki wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powoda. Sąd nie uwzględnił również kosztów korespondencji gdyż ich wysokości nie została przez pełnomocnika udowodniona. Na kopertach brak jest kosztów nadania przesyłki gdyż pełnomocnika powoda oraz Poczty Polską łączy umowa, której treść nie jest znana sądowi. Ponadto z dowodów doręczenia pism procesowych stronie przeciwnej wynikają inne kwoty doręczenia przesyłek niż w złożonym zestawieniu kosztów.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego art.448 k.c. poprzez przyjęcie, że odpowiednia suma tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za naruszenie dobra osobistego to kwota 50.000 zł,
- naruszenie prawa procesowego art.233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, a w szczególności opinii biegłego sądowego w dziedzinie psychologii M. G. oraz faktu wcześniejszej wypłaty na rzecz powoda kwoty 30.000 zł z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po zgonie ojca.

Wskazując na powyższe wniósł o :

zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie kwoty zasądzzonego zadośćuczynienia z 50.000 zł do 30.000 zł, skorygowanie kosztów procesu, zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Pełnomocnik powoda wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu za drugą instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona.

Trafnie bowiem apelujący zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzuca, iż zapadło z obrazą art. 448 kc, gdyż zasądzone nim na rzecz powoda zadośćuczynienie jest zawyżone w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Zgodzić należy się z apelującym, iż w sprawie niniejszej przy ocenie wysokości należnego powodowi zadośćuczynienia uszły uwadze Sądu takie okoliczności jak: fakt, że A. Ś. w chwili śmierci ojca miał własną rodzinę, z którą zamieszkiwał oddzielnie już od kilku lat, aczkolwiek w niedalekiej odległości od ojca, a nadto posiadał jeszcze czworo rodzeństwa, co nie podważa twierdzenia Sądu I instancji, iż przeżył on bardzo stratę ojca, z którym był związany emocjonalnie i z którym pracował w jednym zakładzie pracy, jednakże nie sposób nie dostrzec, że posiadanie licznej rodziny ułatwiło mu przeżycie żaloby, której skutków nie można porównywać z tymi, które dotyczą osób pozostających samotnymi po śmierci osoby bliskiej.

Ni sposób też nie dostrzec, że z przedmiotowym żądaniem zadośćuczynienia powód występuje już po blisko 6 – u latach od tragicznej śmierci ojca a najistotniejsze jest to, że otrzymał on już od pozwanego odszkodowanie w kwocie 30000 zł z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej wywołanego śmiercią ojca. Ta ostatnia okoliczność nie powoduje bezpośredniego zarachowania wypłaconego odszkodowania na poczet należnego zadośćuczynienia, lecz nie może pozostawać bez znaczenia przy ustaleaniu wysokości tego ostatniego, w sytuacji, gdy odszkodowania z art. 446 § 3 kc przyznawane przed nowelizacją przepisu art. 446 kc, która weszła w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r , w pewnym stopniu rekompensowały też pogorszenie sytuacji życiowej w sferze niemajątkowej, aczkolwiek ich głównym celem była niewątpliwie rekompensata pogorszenia sytuacji majątkowej osoby bliskiej zmarłego.

Dlatego też, uwzględniając powyższe okoliczności trafnie przywołane w apelacji, należało na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienić wyrok Sądu I instancji w zaskarżonej części i zasądzone od pozwanego na rzecz powoda zadośćuczynienie w kwocie 50000 zł obniżyć do kwoty 30000 zł, oddalając powództwo w pozostałej części jako nieuzasadnione.

O kosztach procesu między stronami za instancję odwoławczą orzeczono na zasadzie art. 98 kpc, mając na względzie wynik sprawy w tej instancji.

Na oryginale właściwe podpisy